

Suvestinė redakcija nuo 2004-06-20 iki 2006-09-23

Įsakymas paskelbtas: Žin. 1997, Nr. [70-1790](#), i. k. 0953010ISAK00000033

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS MINISTERIJOS

**Į S A K Y M A S
DĖL TVENKINIŲ EKSPLOATAVIMO TAISYKLIŲ**

1997 m. birželio 25 d. Nr. 109
Vilnius

Atsižvelgdamas į susidariusią tvenkinių naudojimo ir priežiūros būklę,
ĮSAKAU:

1. Paskelbti „Valstybės žiniuose“ Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. 33 patvirtintas Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipines taisykles (LAND 2-95).
2. Juridiniams ir fiziniams asmenims, kurių balanse yra užtvankos, užbaigti anksčiau parengtų tvenkinių eksploatavimo taisyklių patikslinimą pagal tipines taisykles (LAND 2-95) iki 1998 m. gruodžio 30 dienos.
3. Aplinkos apsaugos ministerijos informacijos kompiuterinėje sistemoje vadovautis reikšminiais žodžiais: „vanduo“, „valdymas“.

STATYBOS IR URBANISTIKOS MINISTRAS,
PAVADUOJANTIS APLINKOS APSAUGOS MINISTRĄ

ALGIS ČAPLIKAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos
ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. 33
(Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2004 m. birželio 3 d. įsakymo
Nr. D1-309 redakcija)

TVENKINIŲ NAUDOJIMO IR PRIEŽIŪROS TIPINĖS TAISYKLĖS (LAND 2-95)

1. Tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinės taisyklės nustato Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių (toliau – Taisyklės) rengimo tvarką, Taisyklėse pateikiamus pagrindinius duomenis apie tvenkinį ir jo hidrotechnikos statinius, tvenkinio darbo režimą, pagrindinius aplinkosaugos reikalavimus eksploatuojant tvenkinį.

2. Taisyklės rengiamos visiems Lietuvos Respublikoje esantiems tvenkiniams bei užtvenktiems ežerams (toliau – Tvenkinys), kurių plotas ne mažesnis kaip 5,0 ha. Mažesnio kaip 5,0 ha ploto Tvenkiniams Taisyklės rengiamos tais atvejais, kai:

2.1. vandens naudotojas per parą sunaudoja ne mažiau kaip 10 m³ tvenkinio vandens (toliau – Vandens naudotojas);

2.2. patvankos (slėgio) aukštis ne mažesnis kaip 3 m;

2.3. patvankos aukštis mažesnis kaip 3 m, bet žemutiniame bjefe yra pastatų, kelių ir kitų svarbių objektų, kuriems vandens išsiliejimo avariniu atveju grėstų pavojus;

2.4. įrengta hidroelektrinė (toliau – HE) arba žuvų pralaida (žuvitakis);

2.5. Tvenkinys įrengtas saugomų ir globojamų žuvų rūšių migracijos kelyje arba reikšmingas kitu aplinkosauginiu požiūriu.

3. Kai Taisyklės rengiamos naujai projektuojamiems Tvenkiniams, jų pagrindinės charakteristikos turi atitikti charakteristikas, pateiktas Tvenkinio techniniame projekte.

4. Už Taisyklių parengimą atsakingas Tvenkinio hidrotechnikos statinio (vandens pertekliaus pralaidos) savininkas arba valdytojas (toliau – Savininkas).

5. Pasikeitus Tvenkinio ar jo hidrotechnikos statinių charakteristikoms, atsiradus naujiems Vandens naudotojams, Taisyklės būtina koreguoti. Už Taisyklių koregavimą atsakingi Tvenkinio hidrotechnikos statinių Savininkai arba Vandens naudotojai, dėl kurių veiklos atsirado pakitimai. Koreguotos Taisyklės derinamos ir tvirtinamos ta pačia tvarka, kaip ir naujai parengtos.

6. Pasikeitus Tvenkinio ar jo hidrotechnikos statinių Savininkui, naujieji Savininkai privalo per 10 darbo dienų raštu informuoti šių taisyklių 11 punkte nurodytas institucijas apie Savininko pasikeitimą, kartu pateikdami dokumentų kopijas, patvirtinančias Savininko pasikeitimo faktą.

7. Taisyklėse nustatyti reikalavimai yra privalomi visiems fiziniams ir juridiniams asmenims.

8. Taisyklės turi būti suderintos su Aplinkos ministerijos atitinkamo regiono aplinkos apsaugos departamentu, atitinkama savivaldybe, visuomenės sveikatos centru, Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba, Tvenkinio ir jo hidrotechnikos statinių Savininkais, Vandens naudotojais.

9. Taisyklės parengtos Tvenkiniams, kurie įrengti ant tos pačios upės ir gali turėti įtakos vienas kitam, turi būti suderintos su aukščiau ir žemiau esančio Tvenkinio hidrotechnikos statinių Savininkais. Jeigu Tvenkinys įrengtas saugomų ir globojamų žuvų migracijos kelyje, Taisyklės turi būti suderintos su Lietuvos valstybiniu žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centru.

10. Suderintas Taisyklės pagal šių taisyklių 8 ir 9 punktuose bei Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių pavyzdinės formos derinimo lape pateiktus reikalavimus tvirtina Aplinkos apsaugos agentūra.

11. Tvenkinio hidrotechnikos statinio (vandens pertekliaus pralaidos) Savininkas arba Taisyklės parengusi projektavimo įmonė turi užtikrinti, kad po vieną patvirtintų Taisyklių egzempliorių gautų Aplinkos apsaugos agentūra, Aplinkos ministerijos atitinkamo regiono aplinkos apsaugos departamentas, atitinkama savivaldybė, Tvenkinio ir jo hidrotechnikos statinių Savininkai,

Vandens naudotojai, jeigu Tvenkinys įrengtas saugomų ir globojamų žuvų migracijos kelyje, – Lietuvos valstybinis žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centras.

12. Taisyklės rengiamos pagal Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių pavyzdinę formą (LAND 2-95 priedas). Rengiant Taisykles, reikalavimai, pateikti Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių pavyzdinėje formoje, turi būti pritaikyti konkrečiam atvejui.

13. Taisyklės turi rengti projektavimo įmonės, turinčios teisę projektuoti hidrotechnikos statinius. Projektavimo įmonė, rengusi Taisykles, atsako už Taisyklėse pateiktų duomenų teisingumą.

LAND 2-95
priedas

(Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių pavyzdinė forma)

(tvenkinio pavadinimas)

TVENKINIO NAUDOJIMO IR PRIEŽIŪROS TAISYKLĖS

Taisykles užsakė

(juridinio asmens pavadinimas ar fizinio asmens vardas, pavardė)

Taisykles parengė

A. V. _____
projektavimo įmonės pavadinimas)

(pareigos, parašas)

(vardas, pavardė)

(data)

TVIRTINU

A. V.

(pareigos, parašas)_____
(vardas, pavardė)_____
(data)

SUDERINTA

A. V. _____ savivaldybė

(pareigos, parašas)_____
(vardas, pavardė)_____
(data)

SUDERINTA

A. V. _____ visuomenės sveikatos
centras_____
(pareigos, parašas)_____
(vardas, pavardė)_____
(data)

SUDERINTA

A. V. _____ Hidrotechnikos statinių Savininkas

(pareigos, parašas)_____
(vardas, pavardė)_____
(data)

SUDERINTA

A. V. _____ Tvenkinio Vandens naudotojas

(pareigos, parašas)_____
(vardas, pavardė)_____
(data)

SUDERINTA

A. V. _____ Aplinkos ministerijos _____
regiono aplinkos apsaugos departamentas_____
(pareigos, parašas)_____
(vardas, pavardė)_____
(data)

SUDERINTA

A. V. _____ valstybinė maisto ir
veterinarijos tarnyba_____
(pareigos, parašas)_____
(vardas, pavardė)_____
(data)

SUDERINTA

A. V. _____ Tvenkinio Savininkas

(pareigos, parašas)_____
(vardas, pavardė)_____
(data)

SUDERINTA

A. V.

(pareigos, parašas)_____
(vardas, pavardė)_____
(data)

I. BENDROSIOS ŽINIOS

1. Tvenkinio paskirtis _____
(rekreacijai, hidroenergetikai, žuvininkystei, drėkinimui ar kita)
2. Pagrindiniai naudotojai _____
(naudotojo pavadinimas, adresas, tel./faks., atsakingas asmuo)
3. Tvenkinio hidrotechnikos statinių Savininkai _____
(fizinių ar juridinių asmenų pavadinimas)
4. Tvenkinio ir jo hidrotechnikos statinių įrengimo metai _____

II. PAGRINDINIAI DUOMENYS APIE TVENKINĮ

5. Tvenkinio identifikavimo kodas _____
(nustatomas pagal Upių ir tvenkinių klasifikatorių (Žin., 2001, Nr. [107-3888](#)) arba Ežerų klasifikatorių (Žin., 2003, Nr. [34-1442](#)), jeigu Tvenkinys įrašytas į šiuos klasifikatorius).
6. Tvenkinio adresas _____
(kaimas, miestelis, miestas, savivaldybė, apskritis, girininkija, miškų urėdija, žemės kadastro vietovė)
7. Tvenkinys yra/nėra saugomoje teritorijoje arba saugomų ir globojamų žuvų migracijos kelyje _____
(saugomos teritorijos, migracijos kelio pavadinimas)
8. Užtvanktos upės pavadinimas ir identifikavimo kodas _____
(pagal Upių ir tvenkinių klasifikatorių)
9. Užtvankos vieta _____ km nuo užtvanktos upės žiočių.
10. Užtvankos koordinatės: x _____, y _____ pagal LKS 94 koordinačių sistemą.
(nurodomos užtvankos ašies ir vandens pertekliaus pralaidos ašies susikirtimo taško koordinatės)
11. Tvenkinio morfometrinės charakteristikos:
 - 11.1. altitudės:
 - 11.1.1. normaliai patvenktas vandens lygis (toliau – NPL) _____ m;
 - 11.1.2. aukščiausias leistinas vandens lygis (toliau – AVL) _____ m;
(pagal skaičiuotiną potvynių debito tikimybę)
 - 11.1.3. žemiausias leistinas vandens lygis (toliau – ŽVL) _____ m;
 - 11.2. plotas:
 - 11.2.1. esant NPL _____ ha;
 - 11.2.2. esant AVL _____ ha;
 - 11.2.3. esant ŽVL _____ ha;
 - 11.3. bendras tūris:
 - 11.3.1. esant NPL _____ tūkst. m³;
 - 11.3.2. esant AVL _____ tūkst. m³;
 - 11.3.3. esant ŽVL _____ tūkst. m³.
 - 11.4. naudingas tūris _____ tūkst. m³;
 - 11.5. naudingo tūrio sluoksnis _____ m;
 - 11.6. Tvenkinio (esant NPL):
 - 11.6.1. ilgis _____ km;
 - 11.6.1. maksimalus plotis _____ km;
 - 11.6.2. vidutinis plotis _____ km;
 - 11.6.3. kranto ilgis _____ km;
 - 11.6.4. vidutinis gylis _____ m;
 - 11.6.5. maksimalus gylis _____ m;
 - 11.7. Tvenkinio žemutiniame bjeje nustatyti leistini vandens lygiai:
 - 11.7.1. AVL tekant maksimaliam potvynio debitui _____ m;
(pagal skaičiuotiną potvynių debito tikimybę)
 - 11.7.2. ŽVL tekant gamtosauginiam vandens debitui _____ m.
12. Tvenkinio hidrotechnikos statiniai ir įrenginiai:
 - 12.1. pavadinimas _____ ;

(žemių užtvanka, pylimas, vandens pertekliaus pralaida, hidroelektrinė, siurblinė, žuvitakis, prieplauka ar kita)

12.2. hidrotechnikos statinių ir įrenginių vieta _____ ;
(nurodyti pagal Taisyklių 6 punktą)

12.3. hidrotechnikos statinių charakteristikos:

12.3.1. žemių užtvanka:

12.3.1.1. keteros altitudė _____ m;

12.3.1.2. keteros iškilimas virš NPL _____ m;

12.3.1.3. kapitališkumo klasė _____ ;

12.3.1.4. maksimalus slėgio aukštis _____ m;

12.3.1.5. didžiausias aukštis _____ m;

12.3.1.6. ilgis palei keterą _____ m;

12.3.1.7. keteros plotis _____ m;

12.3.1.8. važiuojamosios dalies plotis _____ m;

12.3.1.9. šlaitų nuolydžiai: aukštinio _____, žemutinio _____;

12.3.1.10. šlaitų tvirtinimo tipas: aukštinio _____, žemutinio _____;

12.3.2. vandens pertekliaus pralaida:

12.3.2.1. tipas _____ ;

(šachtinė, slenkstinė be uždorių/su uždoriais, sifoninė, bokštinė, šliuzas reguliatorius ar kita)

12.3.2.2. medžiaga _____ ;

12.3.2.3. kapitališkumo klasė _____ ;

12.3.2.4. maksimalus slėgio aukštis _____ m;

12.3.2.5. pralaidos angos matmenys _____ m;

12.3.2.6. angų skaičius _____ vnt.;

12.3.2.7. nuvedamojo vamzdžio matmenys _____ m;

12.3.2.8. vamzdžių skaičius _____ vnt.;

12.3.2.9. skaičiuojamasis debitas (suminis) _____ m³/s;

12.3.2.10. Tvenkinio išleidimo galimybė _____ ;
(ar yra dugno anga, jos matmenys)

12.3.3. HE (hidrojėgainė):

12.3.3.1. tipas _____ ;

12.3.3.2. maksimalus slėgio aukštis _____ m;

12.3.3.3. turbinų tipas _____ ;

12.3.3.4. turbinų skaičius _____ vnt.;

12.3.3.5. debitas, praleidžiamas per turbinas (maksimalus/minimalus) _____ m³/s;

12.3.3.6. vienos turbinos galingumas _____ kW;

12.3.3.7. bendras turbinų galingumas _____ kW;

12.3.3.8. elektros energijos išdirbis vidutinio vandeningumo metais _____ kWh;

12.3.4. vandens ėmimo įrenginiai:

12.3.4.1. tipas (konstrukcija) _____ ;

12.3.4.2. paskirtis _____ ;

12.3.4.3. vieno siurblio našumas _____ m³/s;

12.3.4.4. siurblių skaičius _____ vnt.;

12.3.4.5. bendras darbo siurblių našumas _____ m³/s;

12.3.4.6. vieno siurblio galia _____ kW;

12.3.4.7. bendra galia _____ kW;

12.3.5. žuvų apsaugos įrenginiai (išskyrus žuvų pralaidas) prie HE, siurblinių ir kitų vandens ėmimo įrenginių:

12.3.5.1. tipas _____ ;

12.3.5.2. atstumas tarp strypų grotelėse _____ cm;

12.3.5.3. kitos charakteristikos _____ ;

12.3.6. žuvų pralaida:

12.3.6.1. tipas _____ ;

12.3.6.2. debitas, užtikrinantis veikimą _____ m³/s;

- 12.3.6.3. maksimalus vandens pralaidumas _____ m^3/s ;
- 12.3.6.4. kitos pagrindinės charakteristikos priklausomai nuo tipo _____ ;
(srovės greitis, išsklaidyta energija, baseinėlių skaičius, bendras ilgis, kita)
- 12.3.7. kiti hidrotechnikos statiniai ir jų charakteristikos: _____.
- 12.4. hidrotechnikos statinių Savininkai:
- 12.4.1. užtvankos _____ ;
- 12.4.2. vandens pertekliaus pralaidos _____ ;
- 12.4.3. žuvų pralaidos _____ ;
- 12.4.4. HE _____ ;
- 12.4.5. siurblynės _____ ;
- 12.4.6. kitų statinių ir įrenginių _____.
- 12.5. hidrotechnikos statinius eksploatuoja:
- 12.5.1. užtvanką _____ ;
- 12.5.2. vandens pertekliaus pralaidą _____ ;
- 12.5.3. siurblynę _____ ;
- 12.5.4. žuvų pralaidą _____ ;
- 12.5.5. HE _____ ;
- 12.5.6. kitus statinius ir įrenginius _____.
13. Pagrindinės hidrologinės charakteristikos ties vandens pertekliaus pralaida:
- 13.1. baseino plotas _____ km^2 ;
- 13.2. metinis vandens nuotėkis:
- 13.2.1. vidutinis _____ tūkst. m^3 ;
- 13.2.2. 80% _____ tūkst. m^3 ;
- 13.2.3. 95% _____ tūkst. m^3 ;
- 13.3. vidutiniai daugiamečiai vandens debitai:
- 13.3.1. $Q_{\text{vid.}}$ _____ m^3/s ;
- 13.3.2. $Q_{80\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.3.3. $Q_{95\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.4. maksimalūs pavasario potvynio vandens debitai:
- 13.4.1. $Q_{\text{vid.}}$ _____ m^3/s ;
- 13.4.2. $Q_{10\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.4.3. $Q_{5\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.4.4. $Q_{1\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.5. maksimalūs poplūdžio vandens debitai:
- 13.5.1. $Q_{\text{vid.}}$ _____ m^3/s ;
- 13.5.2. $Q_{10\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.5.3. $Q_{5\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.5.4. $Q_{1\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.6. minimalūs vasaros-rudens 30 sausiausių parų laikotarpio debitai:
- 13.6.1. $Q_{\text{vid.}}$ _____ m^3/s ;
- 13.6.2. $Q_{80\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.6.3. $Q_{95\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.7. minimalūs žiemos 30 sausiausių parų laikotarpio debitai:
- 13.7.1. $Q_{\text{vid.}}$ _____ m^3/s ;
- 13.7.2. $Q_{80\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.7.3. $Q_{95\%}$ _____ m^3/s ;
- 13.8. nuotėkio pasiskirstymo per metus natūralaus reguliavimo koeficientas $\square \square$ _____ ;
- 13.9. gamtosauginis vandens debitas _____ m^3/s ;
- 13.10. aukščiau esančių Tvenkinių įtaka Tvenkinio darbo režimui _____ ;
- 13.11. Tvenkinio įtaka žemiau esančių Tvenkinių darbo režimui _____.

III. TVENKINIO DARBO REŽIMAS

14. Tvenkinio vandens lygis turi būti reguliuojamas taip, kad vandens lygis nenukristų žemiau Taisyklėse nustatyto ŽVL ir nepakiltų aukščiau AVL. Normaliomis sąlygomis Tvenkinio vandens lygis turi būti artimas NPL ir negali būti dirbtinai paaukštinamas ar pažeminamas.

15. Žemutiniame bjefe bet kuriuo Tvenkinio eksploatavimo laikotarpiu vandens debitas negali būti mažesnis kaip gamtosauginis vandens debitas. Gamtosauginis vandens debitas ir jo praleidimo būdai nustatomi vadovaujantis Aplinkos apsaugos normatyviniu dokumentu (LAND 22-97) „Metodiniai nurodymai gamtosauginiam vandens debitui nustatyti“, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1997 m. lapkričio 4 d. įsakymu Nr. 207 (Žin., 1997, Nr. [111-2809](#); 2000, Nr. [79-2395](#)).

16. Tvenkinio vanduo turi būti naudojamas taip, kad būtų užtikrinti vandens poreikiai aplinkosaugos tikslams bei Vandens naudotojams, kuriems nustatyta tvarka yra išduoti gamtos išteklių naudojimo arba taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai. Tam turi būti atliekami vandens balanso skaičiavimai 50 % ir 95 % tikimybės vandeningumo metams nustatytos formos lentelėje (Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių pavyzdinės formos 5 priedas).

17. HE elektros energijos gamybai turi naudoti tik tranzitinį upės nuotėkį ir negali neigiamai veikti vandens lygio pokyčių Tvenkinyje ir upės žemutiniame bjefe. Esant atvejams, kai vandens lygis Tvenkinyje pažemėja žemiau NPL, per turbinas gali pratekėti tik toks debitas, dėl kurio praleidimo vandens lygis Tvenkinyje toliau nežemėja. Kai HE neveikia, į upės žemutinį bjefą turi būti praleidžiamas vandens debitas, artimas pritekančiam į Tvenkinį, išskyrus atvejus, numatytus Taisyklių 18, 19 ir 20 punktuose.

18. Tuo atveju, kai pritekėjimas į Tvenkinį yra gamtosauginio vandens debito dydžio arba mažesnis, į žemutinį bjefą gali tekėti tik gamtosauginis vandens debitas.

19. Atstatant Tvenkinio vandens lygį, jeigu Tvenkinio vandens lygio atstatymo iki NPL laikotarpis trumpesnis kaip 2 mėnesiai, į žemutinį bjefą turi būti praleidžiamas ne mažesnis kaip vidutinis to laikotarpio 95 % tikimybės debitas. Jeigu Tvenkinio vandens lygio atstatymo iki NPL laikotarpis ilgesnis kaip 2 mėnesiai, aukščiau nurodytą vidutinį to laikotarpio 95 % tikimybės debito dydį galima dvigubai sumažinti, tačiau bet koku atveju praleidžiamo į žemutinį bjefą debito dydis negali būti mažesnis kaip gamtosauginis vandens debitas.

20. Esant sausajam laikotarpiui, kai upėse yra labai maži debitai (artimi minimaliems vasaros – rudens 30 sausiausių parų laikotarpio debitams), Tvenkiniuose sukauptas vanduo gali būti naudojamas upių vandeningumui padidinti. Taip pat gali būti mažinama potvynių neigiama įtaka aplinkai, prieš potvynį pažeminant vandens lygį Tvenkinyje arba potvynio metu sukaupiant vandenį Tvenkinyje. Siekiant išvengti vandens lygio kritimo Tvenkinyje žemiau ŽVL, gali būti atitinkamam laikotarpiui sumažintas gamtosauginio vandens debito dydis.

Šiame punkte nurodyti Tvenkinio darbo režimo pakeitimai leistini tik suderinus su Aplinkos ministerijos _____ regiono aplinkos apsaugos departamentu ir gavus Aplinkos apsaugos agentūros raštišką pritarimą kartu su sąlygomis.

IV. APLINKOSAUGOS REIKALAVIMAI

21. Tvenkinio vandens naudotojai, kurių veiklą reglamentuoja Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, atnaujinimo ir panaikinimo taisyklės, patvirtintos aplinkos ministro 2002 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 80 (Žin., 2002, Nr. [85-3684](#)), aplinkos ministro 2000 m. vasario 23 d. įsakymas Nr. 68 „Dėl žuvų apsaugos priemonių mažosiose hidroelektrinėse“ (Žin., 2000, Nr. [19-471](#)), Lietuvos higienos norma HN 92:1999 „Papildiniai ir jų maudyklos“, patvirtinta sveikatos apsaugos ministro 1999 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. 307 (Žin., 1999, Nr. [58-1907](#)), turi laikytis šiuose teisės aktuose nustatytų aplinkosaugos reikalavimų.

22. Tvenkinio apsaugos zona ir pakrantės apsaugos juosta turi būti nustatyta arba patikslinta, vadovaujantis Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklėmis, patvirtintomis aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 (Žin., 2001, Nr. [95-3372](#)).

Tvenkinio apsaugos zoną ir pakrantės apsaugos juostą nustatė _____

(įstaigų, nustačiusių ir patvirtinusių apsaugos zonas ir juostas, pavadinimas, data)

23. Tvenkinio apsaugos zonoje ir pakrantės apsaugos juostoje ūkinės veiklos ribojimai nustatyti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatyme (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#), 2001, Nr. 108-3902) bei Specialiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. [22-652](#); 1996, Nr. [2-43](#)).

24. Taisyklėse pateiktame Tvenkinio apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos plane turi būti pažymėti potencialūs Tvenkinio vandens teršėjai ir nuotekų išleistuvų į Tvenkinį vietos bei žemės naudotojai, kurie yra pakrantės apsaugos juostoje.

25. Žuvų neršto migracijos laikotarpiu (teorinis žuvų neršto migracijos laikotarpis – nuo balandžio 1 d. iki birželio 30 d., lašišiniuose vandens telkiniuose – papildomai nuo spalio 1 d. iki gruodžio 31 d.) Tvenkinio vandens lygis turi būti kiek galima stabilesnis ir ne žemesnis už NPL.

26. Žuvų pralaidos turi veikti visą teorinį žuvų neršto migracijos laikotarpį, išskyrus atvejus, kai Aplinkos ministerijos _____ regiono aplinkos apsaugos departamentas nustato konkrečių metų žuvų neršto migracijos laikotarpį pagal Lietuvos valstybinio žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centro (atsižvelgiant į kompetetingų institucijų atliktų tyrimų rezultatus) teikimą. Apie priimtą sprendimą dėl konkrečių metų žuvų neršto migracijos laikotarpio patikslinimo Aplinkos ministerijos _____ regiono aplinkos apsaugos departamentas turi informuoti žuvų pralaidos savininkus ir Lietuvos valstybinį žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centrą.

Žuvų pralaidos turi veikti taip, kad būtų užtikrintos sąlygos žuvų migracijai.

27. Pastebėjus, kad Tvenkinyje žūsta žuvys ar kiti gyvūnai, nustačius tvenkinio užteršimo atvejus, apie tai reikia nedelsiant informuoti Aplinkos ministerijos _____ regiono aplinkos apsaugos departamento _____ rajono (miesto) agentūrą ir _____ rajono Visuomenės sveikatos centrą.

28. Kai reikia pažeminti Tvenkinio vandens lygį žemiau ŽVL, vandens lygis Tvenkinyje gali būti žeminamas tik gavus leidimą, vadovaujantis Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir užtvenktuose ežeruose išdavimo tvarka, patvirtinta aplinkos ministro 1999 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 33 (Žin., 1999, Nr. [16-425](#); 2004, Nr. [34-1118](#)).

V. HIDROTECHNIKOS STATINIŲ EKSPLOATAVIMO PAGRINDINIAI REIKALAVIMAI

29. Eksploatuojant hidrotechnikos statinius turi būti užtikrintas tinkamas, patikimas, saugus ir efektyvus jų naudojimas, nepažeidžiami aplinkosaugos reikalavimai. Už hidrotechnikos statinių avarinių situacijų išaiškinimą ir likvidavimą atsako hidrotechnikos statinių Savininkas.

30. Eksploatuojant hidrotechnikos statinius, būtina reguliariai stebėti:

30.1. vandens lygių svyravimą aukštutiniame ir žemutiniame bjefuose. Praleidžiant gamtosauginį vandens debitą, turi būti reguliuojamas dugninio uždorio arba specialiai gamtosauginiam vandens debitui praleisti skirtos sklendės (arba įrengtos angos) pradarimo aukštis;

30.2. statinių nusėdimus, deformacijas, plyšių atsiradimą ir siūlių būklę. Pastebėjus tokius reiškinius, reikia nedelsiant vykdyti remonto darbus. Esant reikalui, aplinkos ministro nustatyta tvarka Tvenkinio vandens lygį galima pažeminti žemiau ŽVL arba vandenį išleisti. Pažeminus Tvenkinio vandens lygį arba išleidus vandenį, reikia kruopščiai apžiūrėti statinius, žemių užtvanką, šlaitus, tvirtinimus, uždorius, vamzdinę liniją. Visi defektai turi būti pašalinti;

30.3. žemių užtvankos šlaitų, keteros ir nuvedančiojo kanalo tvirtinimus. Išardytos ar paplautos tvirtinimų vietos turi būti nedelsiant remontuojamos, tvirtinimai atstatomi. Tvirtinimai turi užtikrinti statinio ilgaamžiškumą, atsparumą šalčiui ir atmosferos poveikiui;

30.4. filtraciją per hidrotechnikos statinius. Pastebėjus filtracijos reiškinius, reikia nedelsiant šalinti filtracijos kelius, apie tokius reiškinius informuoti instituciją atsakingą už hidrotechnikos

statinių techninės būklės priežiūrą. Būtina išvalyti lietaus vandens nuleidimo latakus ir kontrolinius šulinius. Uždumblėjusius drenazo kolektorius ir linijas reikia praplauti;

30.5. vandens srauto, bangų, kritulių poveikį, dugno, krantų ir risbermų paplovimą ir ardymą. Potvynio vandens ir ledų praleidimas yra atsakingiausias hidrotechnikos statinių eksploatavimo laikotarpis, todėl prieš potvynį būtina patikrinti užtvankos, vandens pertekliaus pralaidos, kanalų, pylimų ir kitų hidrotechnikos statinių būklę.

Pasibaigus potvyniui, visi hidrotechnikos statiniai, žemutinio bjefo ir šlaitų tvirtinimai turi būti apžiūrėti, įvykę pasikeitimai bei deformacijos užfiksuotos brėžiniuose ir fotonuotraukose. Apžiūros rezultatai turi būti įforminti aktu;

30.6. ar žemių užtvankoje, apsauginiuose pylimuose neapsigyvena gyvūnai, galintys ardyti hidrotechnikos statinius. Pastebėjus šių gyvūnų žalingą veiklą, jų skaičius ribojamas vadovaujantis Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 (Žin., 2000, Nr. [53-1540](#); 2002, Nr. [97-4308](#)) nuostatomis, suderinus su medžioklės plotų naudotojais (jeigu hidrotechnikos statiniai yra šių plotų teritorijoje) ir Aplinkos ministerijos _____ regiono aplinkos apsaugos departamento _____ rajono (miesto) agentūra;

30.7. ledo poveikį hidrotechnikos statiniams. Vandens pertekliaus pralaidoms ir žemių užtvankoms (kaip ir kitiems hidrotechnikos statiniams) ypač pavojingas ledo prišalimas. Ledas stipriai prišąla prie hidrostatių, kada nėra pastovaus vandens nuotėkio. Tokiais atvejais ledas turi būti kapojamas. Tai turi būti atliekama prieš pradedant kilti oro temperatūrai, tai yra ne vėliau kaip iki vasario pabaigos. Neiškapotas ledas kylant temperatūrai plečiasi, kyla ant užtvankos šlaito stumdamas hidrotechnikos statinius ar jų konstrukcijas. Prieš potvynį ledas turi būti pašalintas nuo sifoninių pralaidų oro įleidimo angų;

30.8. uždorių ir jų keltuvų būklę. Uždoriai ir jų valdymo mechanizmai turi veikti bet kuriuo metu.

31. Eksploatuojant hidrotechnikos statinius, taip pat būtina:

31.1. išvalyti groteles ir užslenkstę nuo susikaupusių žabarų, šiukšlių ir grunto;

31.2. pašalinti (neleisti užaugti) nuo žemių užtvankos šlaitų krūmus bei medžius, užtvankos šlaitus du kartus per metus nušienauti: pirmą kartą iki liepos 1 dienos, antrą kartą – užaugus žolei;

31.3. dažyti metalines hidrotechnikos statinių dalis;

31.4. stebėti ir hidrotechnikos statinių apžiūrų metu registruoti pjezometrų parodymus.

32. Tvenkinio hidrotechnikos statinių techninė būklė turi būti vertinama (kai tai yra neprivaloma – rekomenduojama) vadovaujantis Organizaciniu tvarkomuoju statybos techniniu reglamentu STR 1. 12. 03: 2000 „Potencialiai pavojingų hidrotechnikos statinių techninės būklės įvertinimas“, patvirtintu aplinkos ministro 2000 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. 419 (Žin., 2000, Nr. [90-2818](#)).

33. Tvenkinių su HE statiniai eksploatuojami vadovaujantis Taisyklėmis bei Elektrinių ir elektros tinklų eksploatavimo taisyklių, patvirtintų ūkio ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 389 (Žin., 2002, Nr. [6-252](#)), nuostatomis.

HE Savininkai turi užtikrinti, kad prie HE būtų įrengti geodeziniai ženklai, atitinkantys valstybinės geodezinės sistemos reikalavimus.

34. Jeigu prie Tvenkinio įrengti kiti hidrotechnikos statiniai, tai šiame skyriuje turi būti pateikti pagrindiniai (specifiniai) jų eksploatavimo reikalavimai.

VI. TVENKINIO AKVATORIJOS IR KRANTŲ PRIEŽIŪRA

35. Tvenkinio krantų abrazija, išplauto grunto susiklostymas, akvatorijos uždumblėjimas ir užžėlimas turi būti stebimas 3 kartus per metus: pavasarį po potvynio, vasaros viduryje ir prieš užšalant Tvenkiniui. Išimties atvejais (pavyzdžiui, po labai stiprių vėjų) būtina krantus ir akvatoriją apžiūrėti papildomai. Tik nuolat prižiūrint tvenkinio akvatoriją ir krantus, laiku išaiškinant galimus kenksmingus procesus ir taikant reikiamas priemones yra užtikrinama normali Tvenkinio būklė.

36. Tvenkinio seklieji plotai neturi viršyti 15–20 % bendro tvenkinio ploto. Tvenkinio sekliuose plotuose intensyviai vystosi vandens augalija, todėl jie greitai užpelkėja. Priemonių prieš užžėlimą ir uždumblėjimą įgyvendinimas turi būti suderintas su Aplinkos ministerijos _____ regiono aplinkos apsaugos departamentu.

37. Tvenkinį eksploatuojantys fiziniai ar juridiniai asmenys bei su Tvenkiniu besiribojančių žemės sklypų Savininkai privalo:

37.1. išsaugoti želdinius stačiuose Tvenkinio šlaituose;

37.2. neleisti ganyti gyvulių stačiuose Tvenkinio šlaituose, stebėti, kad būtų vykdomi Taisyklių 23 punkte nurodytuose teisės aktuose keliami reikalavimai Tvenkinio pakrantės apsaugos juostos priežiūrai. Nustačius pažeidimus, informuoti Aplinkos ministerijos _____ regiono aplinkos apsaugos departamento _____ rajono (miesto) agentūrą.

VII. TVENKINIO VANDENS NAUDOJIMO APSKAITA

38. Tvenkinio Vandens naudotojai privalo nustatytos formos žurnale (Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių pavyzdinės formos 4 priedas) registruoti paimamo (naudojamo) iš Tvenkinio vandens kiekį.

39. Didesnio kaip 1 mln. m³ tūrio Tvenkinio hidrotechnikos statinių su vandens pertekliaus pralaida Savininkai, privalo užtikrinti, kad nustatytos formos žurnaluose (Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių pavyzdinės formos 1 ir 3 priedai) kiekvieną dieną būtų registruojami Tvenkinio vandens lygiai ir vandens debitai žemutiniame bjefe.

40. Mažesnio kaip 1 mln. m³ tūrio Tvenkinio hidrotechnikos statinių su vandens pertekliaus pralaida Savininkai (išskyrus atvejį, kai įrengta HE), privalo užtikrinti, kad nustatytos formos žurnaluose (Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių pavyzdinės formos 1 ir 3 priedai) kartą per savaitę (rekomenduojama tą pačią savaitės dieną) būtų registruojami Tvenkinio vandens lygiai ir vandens debitai žemutiniame bjefe.

41. HE Savininkai nepriklausomai nuo Tvenkinio tūrio privalo užtikrinti, kad nustatytos formos žurnaluose (Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių pavyzdinės formos 1, 2 ir 3 priedai) kiekvieną dieną būtų registruojami Tvenkinio ir žemutinio bjefo vandens lygiai bei vandens debitai žemutiniame bjefe.

42. Potvynių metu (kai vandens lygis Tvenkinyje artimas AVL) vandens lygis Tvenkinyje privalo būti stebimas ir registruojamas kasdien, nepriklausomai nuo Tvenkinio tūrio.

43. Vandens lygiui ir pratekančio į žemutinį bjefą vandens debitui nustatyti turi būti įrengtos hidrometrinės matuoklės (aukštutiniame ir žemutiniame bjefuose), pagal kurių atskaitas būtų galima nustatyti vandens lygį ir vandens debitą, naudojantis debitų ir vandens lygių priklausomybės kreivėmis.

Jeigu prie Tvenkinio įrengta HE, vandens lygis Tvenkinyje ir žemutiniame bjefe fiksuojamas automatinėmis vandens lygio registravimo priemonėmis.

44. Kartą per metus, suderinus su Aplinkos ministerijos _____ regiono aplinkos apsaugos departamentu ir dalyvaujant departamento įgaliotam atstovui, Tvenkinio hidrotechnikos statinio (vandens pertekliaus pralaidos ir HE) Savininkas turi organizuoti debitų ir vandens lygių kontrolinius matavimus.

45. Kiekvienoje įmonėje ar organizacijoje, eksploatuojančioje Tvenkinio hidrotechnikos statinius, turi būti paskirtas atsakingas darbuotojas (hidrotechnikos statinių prižiūrėtojas), kuris privalo turėti:

45.1. hidrotechnikos statinių projektus (brėžinius);

45.2. patvirtintas Taisykles;

45.3. Tvenkinio ir žemutinio bjefo vandens lygių, debitų bei vandens ėmimo (naudojimo) registravimo žurnalus;

45.4. hidrotechnikos statinių patikrinimo aktus (sudarytus pagal Taisyklių 32 punkte nurodytus reikalavimus).

VIII. PRIEDAI

46. Taisyklės turi būti pateikiamos kartu su priedais:
- 46.1. Tvenkinio vietovės žemėlapis M 1:50 000;
 - 46.2. Tvenkinio batimetrinis planas M 1:2 000, 1:5 000 arba 1:10 000;
 - 46.3 Tvenkinio apsaugos zonos ir pakrantės apsaugos juostos planas M 1:10 000;
 - 46.4. Tvenkinio plotų ir tūrių priklausomybės kreivė nuo vandens lygio;
 - 46.5. Tvenkinio hidrotechnikos statinių išdėstymo schema;
 - 46.6. Hidrotechnikos statinių planai, jų išilginiai ir skersiniai pjūviai;
 - 46.7. Vandens pertekliaus pralaidos (kitų hidrotechnikos statinių ir įrenginių, kuriais prateka vanduo) debitų kreivės;
 - 46.8. Žemutinio bjefo debito (papildomai derivacinio arba apvedamojo kanalo, kai yra įrengta tokio tipo hidroelektrinė) priklausomybės nuo vandens lygio kreivė;
 - 46.9. Gamtosauginio vandens debito praleidimo kreivė, nurodant jo praleidimo būdą ir priemones;
 - 46.10. Vandens lygio Tvenkinyje matavimų žurnalo forma;
 - 46.11. Vandens lygio žemutiniame bjefe matavimų žurnalo forma;
 - 46.12. Debitų žemutiniame bjefe registravimo žurnalo forma;
 - 46.13. Paimto (arba naudojamą) iš Tvenkinio vandens kiekio registravimo žurnalo forma;
 - 46.14. Tvenkinio vandens balanso skaičiavimai 50% ir 95% tikimybės vandeningumo metams.
-

Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių
pavyzdinės formos
1 priedas

(Vandens lygio Tvenkinyje matavimų žurnalo forma)

_____ Tvenkinio ant _____ upės

•VANDENS LYGIO TVENKINYJE MATAVIMŲ ŽURNALAS

_____ (metai)

Matavimus atlieka ir duomenis fiksuoja žurnale _____
(pareigos, vardas, pavardė)

Mėnesio diena	Vandens lygis Tvenkinyje, m											
	Mėnesiai											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių
pavyzdinės formos
2 priedas

(Vandens lygio žemutiniame bjefe matavimų žurnalo forma)

_____ Tvenkinio ant _____ upės

•VANDENS LYGIO ŽEMUTINIAME BJEFE MATAVIMŲ ŽURNALAS

(metai)

Matavimus atlieka ir duomenis fiksuoja žurnale _____
pareigos, vardas, pavardė)

Mėnesio diena	Vandens lygis žemutiniame bjefe, m											
	Mėnesiai											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių
pavyzdinės formos
3 priedas

(Debitų žemutiniame bjefe registravimo žurnalo forma)

_____ Tvenkinio ant _____ upės

•DEBITŲ ŽEMUTINIAME BJEFE REGISTRAVIMO ŽURNALAS

(metai)

Matavimus atlieka ir duomenis fiksuoja žurnale _____
pareigos, vardas, pavardė)

Mėnesio diena	Debitas, m ³ /s											
	Mėnesiai											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

PASTABA. Kai vanduo į Tvenkinio žemutinį bjefą praleidžiamas ne tik per vandens pertekliaus pralaidą, bet ir per kitus įrenginius (žuvų pralaidą, HE ar kita), tai vandens debitai registruojami kiekvienu atveju atskirai ir po to sumuojami.

Tvenkinio naudojimo ir priežiūros taisyklių
pavyzdinės formos
4 priedas

(Paimto (arba naudojamo) iš Tvenkinio vandens kiekio registravimo žurnalo forma)

_____ Tvenkinio ant _____ upės

**•PAIMTO (ARBA NAUDOJAMO) IŠ TVENKINIO VANDENS KIEKIO
REGISTRAVIMO ŽURNALAS**

(metai)

Matavimus atlieka ir duomenis fiksuoja žurnale _____
pareigos, vardas, pavardė)

Eil. Nr.	Vandens naudo- tojas	Paimta vandens, tūkst. m ³												Pasta- bos
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Iš viso

Tvenkinio naudojimo ir priežiūros
taisyklių pavyzdinės formos
5 priedas

_____ Tvenkinio ant _____ upės

VANDENS BALANSO SKAIČIAVIMAI

baseino plotas _____ km²
Tikimybė _____ %

Tvenkinio NPL _____ m;
Tvenkinio plotas _____ ha;
Bendras tūris _____ tūkst. m³;
Naudingas tūris _____ tūkst. m³;
Naudingo tūrio vandens sluoksnis _____ m.

Mėnesis	Pritekėjimas		Nuostoliai, tūkst. m ³		Naudojimas, tūkst. m ³						Nuostoliai + naudojimas, tūkst. m ³	Vandens balansas, tūkst. m ³ „+“, „-“, „=“	Tvenkinio charakteristikos per mėnesį						Pratekėjimas žemutinį bjefą	
	Debitas (Q), m ³ /s	Tūris (W), tūkst. m ³	Išgaravimas	Filtracija	Aplinkosauginiam tikslams	Energetikai	Žuvininkystei	Drėkinimui	Pramonei	Kitiems poreikiams			Mėn.		Paimama iš tvenkinio, tūkst. m ³	Kauptinama tvenkinyje, tūkst. m ³	Mėn.		Tūris (W), tūkst. m ³	Debitas (Q), m ³ /s
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

PASTABA. Taisyklėse atskirai pateikiami vandens balanso skaičiavimai 50 % ir 95 % tikimybės vandeningumo metams.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. 33, 1999-01-29, Žin., 1999, Nr. 16-425 (1999-02-12), i. k. 099301MISAK00000033
Dėl Leidimų vandens lygiui keisti tvenkiniuose ir užtvenktuose ežeruose išdavimo taisyklių patvirtinimo

2.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas
Nr. D1-309, 2004-06-03, Žin., 2004, Nr. 96-3563 (2004-06-19), i. k. 104301MISAK00D1-309
Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos 1995 m. kovo 7 d. įsakymo Nr. 33 "Dėl tvenkinių naudojimo ir priežiūros tipinių taisyklių" pakeitimo